

26.

Nauka, jej znaczenie w życiu indywidualnym i społecznym

I. PROSPEKT WARTOŚCI

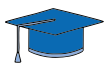
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój intelektualny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poszukiwanie prawdy

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Rozwijanie własnych talentów

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Nauka prowadzi do poznania prawdy.

- Nauka i wiara uzupełniają się¹.
- Znaczenie nauki dla całego społeczeństwa.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Nauka pomaga w poznaniu samego siebie, drugiego człowieka² oraz otaczającego świata.
- Nauka kształtuje moją osobowość.
- Postęp naukowy i techniczny świadczy o poziomie rozwoju danego społeczeństwa.

Zasady

- Staram się rzetelnie przygotowywać do zajęć, korzystam ze zdobytej wiedzy.
- Uczestniczę w kołach zainteresowań, zajęciach pozalekcyjnych.
- Poszerzam wiedzę zgodnie z moimi zainteresowaniami i talentami.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Obowiązkiem rodzica jest interesowanie się postępami dziecka w szkole.
- Rozwój nauki przyczynia się do poszanowania praw człowieka.
- Nauka wspomaga człowieka w oddziaływaniu na życie społeczne.

Zasady

- Dzielę się z dzieckiem moją wiedzą i doświadczeniem.
- W miarę możliwości staram się stworzyć dziecku warunki do pogłębiania jego wiedzy.
- Dostrzegam w dziecku zdolności i talenty, wspieram je.

¹ „We wszystkich dyscyplinach wiedzy badanie metodyczne, jeśli tylko przebiega w sposób prawdziwie naukowy i zgodny z norami moralnymi, nigdy w istocie nie będzie sprzeczne z wiarą, ponieważ sprawy świata i sprawy wiary pochodzą od tego samego Boga”. KDK 36.

² „Warto podkreślić, że w takiej relacji międzypersonalnej głównym przedmiotem poszukiwania nie są prawdy dotyczące faktów ani prawdy filozoficzne. Szuka się tu raczej prawd o samej osobie, tego, kim jest i co ujawnia z własnego wnętrza”. FR 32.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Na nauczyciela spoczywa odpowiedzialność za prawdę zawartą w przekazywanej wiedzy.
- Nauczanie to nie tylko przekazywanie wiedzy, lecz także przekazywanie wartości przez wychowanie.
- Nauki humanistyczne (psychologia, pedagogika, socjologia, antropologia) pomagają w zrozumieniu i wychowaniu uczniów³.

Zasady

- Pomagam rozwijać talenty i zainteresowania uczniów.
- Stale się dokształcam, by moja wiedza była wyczerpująca.
- Pokazuję zagrożenia wynikające z niewłaściwego korzystania ze zdobytej wiedzy.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Uczniowie, którym nauka przychodzi bez trudu, wspomagają, w ramach pozalekcyjnych spotkań, mniej zdolnych kolegów. Zajęcia mogą odbywać się w domach, w warunkach bardziej kameralnych niż w szkole, przez co spotkania zyskują również wymiar integracyjny.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczniowie odpowiedzialnie podchodzą do nauki. Starają się być zawsze przygotowani do zajęć. Potrafią dzielić się swoją wiedzą i zdolnościami z kolegami. Rozwijają swoją wiedzę również poza szkołą, uczestnicząc w kołach zainteresowań. Poszerzają swoje horyzonty, korzystając z oferty kulturalnej dzielnicy, miasta, regionu.

³ „Znaczący wkład w naukę społeczną Kościoła wnoszą również nauki humanistyczne i społeczne: ze względu na udział prawdy, jakiej jest nosicielem, nie można wykluczać żadnej dziedziny wiedzy. Kościół uznaje i przyjmuje wszystko to, co przyczynia się do zrozumienia człowieka w coraz szerszej, zmieniającej się i coraz bardziej złożonej sieci relacji społecznych. Jest on świadomy faktu, że do głębokiego poznania człowieka nie dochodzi się jedynie przez teologię, bez wkładu wielu dziedzin wiedzy, do których sama teologia się odwołuje”. KNSK 78.

1.10. ZAGROŻENIA

Uczniowie traktują naukę wyłącznie w kategoriach teoretycznej wiedzy szkolnej. Nie dostrzegają możliwości jej praktycznego zastosowania. Często nie pogłębiają swojej wiedzy, nie rozwijają zainteresowań i talentów. Uczą się dla stopni, by zadowolić dorosłych, nie dostrzegając sensu i wartości nauki. Szkoła ogranicza swoją rolę jedynie do przekazywania wiedzy. Nie ma aspiracji, żeby również wychowywać i wskazywać wartości. Rodzice nie dzielą się z dziećmi swoją wiedzą i doświadczeniem.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

W wieku 6-7 lat dziecko rozpoczyna swoją przygodę z nauką w szkole. Jest to bardzo ważny etap w jego życiu. Od tego momentu zaczyna być, jeszcze z pomocą rodziców, odpowiedzialne za swoją edukację, rozwój intelektualny oraz rozwijanie własnych talentów. Nauka jest również istotnym elementem w życiu społecznym dziecka, ma ona znaczenie dla jego uspołecznienia, kształtuje osobowość i umiejętność współpracy w grupie rówieśniczej. Nauka pomaga dziecku w zrozumieniu otaczającego je świata, jak również siebie samego.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Irena Tuwim (1898-1987), polska poetka, prozaik, tłumaczka literatury dla dzieci i młodzieży. Siostra Juliana Tuwima. Jako poetka debiutowała w 1916 r. wierszem *Panienka*. Była związana z grupą poetycką „Skamander”. Pisała także do „Wiadomości Literackich”. Najbardziej znany jej przekład to tłumaczenie książek o przygodach Kubusia Puchatka A.A. Milne’a, a także o Mary Poppins P. Lyndon Travers. Ponadto dokonała przekładu: *Pięcioro dzieci i „coś”* oraz *Feniks i dywan* E. Nesbit. Jej autorskie teksty to m.in.: *Marek Wagarek*, *Co okręt wiezie*, *O pingwinie Kleofasku i Pampilio*.

Marek Wagarek

(...)

Aż tu nagle idąc parkiem,

Coś nie dalej jak przedwczoraj,

Z kim spotkałem się? Z Wagarkiem!

Roześmiany i wesoły

Wraca Marek nasz ze szkoły.

– Co dobrego – pytam – stary?

Jak cenzurka? Jak wagary?

– Niezłą – mówi – mam cenzurkę.

Same piątki. Jedną czwórkę.

Regularnie w szkole bywam,

Choć Wagarek się nazywam.

Bo to

byłoby głupotą,

by Błotkowski włożył w błoto,

by Kukalski wiecznie kukał,

a Szukalski ciągle szukał.

By Grzybowski zbierał grzyby,

A Rybkowski łowił ryby,

by Kminkiewicz wciąż jadł kminek,

zaś Szynkiewicz – nic prócz szynek.

By Nudziński miał być nudny,

a Brudziński chodził brudny.

Chowankiewicz – by się chował,
a ja – żebym wagarował.

I. Tuwim, Marek Wagarek, w: I. Tuwim, J. Tuwim, *Tuwim dzieciom*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2012, s. 60-61.

Przytoczony powyżej fragment wiersza Ireny Tuwim obrazuje wartość nauki i jej znaczenia w życiu małego dziecka. Bohaterem wiersza jest niejaki Marek Wagarek i jak można się łatwo domyślić, jego problem polega na opuszczaniu zajęć szkolnych i niechęci do nauki. Marek nie lubił się wysilać i najchętniej spędzałby czas, odpoczywając w parku lub w kinie, jedząc przy tym smakołyki. Chłopiec uświadamia sobie w końcu, że gdyby każdy chodził na wagar, czy nie wykonywał swoich obowiązków i swojej pracy, życie codzienne byłoby bardzo trudne, a czasem wręcz niemożliwe. Dlatego Wagarek postanawia wziąć się solidnie do swojej pracy – uczyć się pilnie i mieć jak najlepsze oceny na świadectwie szkolnym.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Jan Paweł II, *Niechaj wasze życie będzie hymnem radości. Przemówienie do uczniów szkół rzymskich i Lacjum*, (1.03.1980), w: tegoż, *Nauczanie papieskie III*, 1, 1980, dz. cyt., s. 205.

Przykładajcie się do nauki z wielkim zapalem, sprzyja ona niewątpliwie dojrzewaniu waszej osobowości. Pilne przykładanie się do przedmiotów należących do waszego programu szkolnego jest konstruktywne nie tylko dlatego, że otwiera wciąż nowe horyzonty na ogrom wiedzy ludzkiej w jej wielorakich formach: historycznych, językowych, matematycznych, filozoficznych, technicznych, artystycznych i tym podobnych. Pamiętajcie, że także wśród dorosłych wielkim jest ten człowiek, który zawsze chce się czegoś nauczyć, podczas gdy taki, który twierdzi, że wie już wszystko – w istocie jest pełen samego siebie, materialnego, co za tym idzie – jest pozbawiony tych wspaniałych cech naprawdę wzbogacających życie.

Jan Paweł II, *Prymat wartości duchowych w wychowaniu młodych 2000*, (18.03.1982), w: tegoż, *Nauczanie papieskie V*, 1, 1982, dz. cyt., s. 388.

Dzisiejsza młodzież, zafascynowana zdobyczami współczesnych nauk, zmierza do okazywania nieograniczonego zaufania tym osiągnięciom, a nawet do ich uwzględniania jako najwyższych wartości. Dlatego jest to ważne, aby szkoła katolicka mogła pokazać swoim uczniom, że postęp ludzki nie może być mierzony wyłącznie przez postęp nauki i techniki. Prawdziwy postęp rodzi się wtedy, kiedy dano prymat wartościom duchowym i postępowi życia moralnego.

Większość mieszkańców naszej planety deklaruje się jako wierzący, co powinno pobudzać religie do nawiązania dialogu, ukierunkowanego na opiekę nad naturą, obronę ubogich, budowanie sieci braterstwa i szacunku. Konieczny jest również dialog między samymi naukami, ponieważ każda z nich jest zwykle zamknięta w granicach swego własnego języka, a specjalizacja prowadzi do izolacji i absolutyzacji swej wiedzy. Uniemożliwia to właściwe podejście do problemów środowiska. Równie konieczny jest otwarty i przyjazny dialog pomiędzy różnymi ruchami ochrony środowiska, nie brakuje bowiem między nimi walk ideologicznych. Powaga kryzysu ekologicznego wymaga od nas wszystkich myślenia o dobru wspólnym i podążania drogą dialogu, wymagającego cierpliwości, ascezy i wielkoduszności.

LS 201.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Mądrość jest wspaniała i nie wędnie:
 ci łatwo ją dostrzegą, którzy ją miłują,
 ci ją znajdą, którzy jej szukają,
 uprzedza bowiem tych, co jej pragną, wpierw dając się im poznać.
 Kto dla niej wstanie o świcie, ten się nie natrudzi,
 znajdzie ją bowiem siedzącą u drzwi swoich.
 O niej rozmyślać – to szczyt roztropności,
 a kto z jej powodu nie śpi, wnet się trosk pozbędzie:
 sama bowiem obchodzi i szuka tych, co są jej godni,
 objawia się im łaskawie na ścieżkach
 i wychodzi naprzeciw wszystkim ich zamysłom.
 Początkiem jej najprawdziwszym – pragnienie nauki,
 a staranie o naukę – to miłość,
 miłość zaś – to przestrzeganie jej praw,
 a poszanowanie praw to rękojmia nieśmiertelności,
 a nieśmiertelność przybliża do Boga.
 Tak więc pragnienie Mądrości wiedzie do królestwa.
 Zatem jeśli wam miłe trony i berła, o władcy ludów,
 czcicie Mądrość, byście królowali na wieki (Mdr 6,12-21).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Chociaż wiara przewyższa rozum, to jednak nigdy nie może mieć miejsca rzeczywista niezgodność między wiarą i rozumem. Ponieważ ten sam Bóg, który objawia tajemnice i udziela wiary, złożył w ludzkim duchu światło rozumu, nie może przeczyć sobie samemu ani prawda nigdy nie może sprzeciwiać się prawdzie. Dlatego badanie metodyczne we wszelkich dyscyplinach naukowych, jeżeli tylko prowadzi się je w sposób prawdziwie naukowy i z poszanowaniem norm moralnych, naprawdę nigdy nie będzie się sprzeciwiać wierze, sprawy bowiem świeckie i prawdy wiary wywodzą swój początek od tego samego Boga. Owszem, kto pokornie i wytrwale usiłuje zbadać tajniki rzeczy, prowadzony jest niejako, choć nieświadomie, ręką Boga, który wszystko utrzymując, sprawia, że rzeczy są tym, czym są (KKK 159).

Por. KKK 31-36; 154-158;
283; 307; 853; 899;
1704-1706; 1886.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

- Buczyńska-Garewicz H., *Uczucia i rozum w świecie wartości*, wyd. IFiS PAN, Warszawa 2003.
- Czy nauka jest dobra?*, oprac. M. Moskovits, wyd. CiS, Warszawa 1997.
- Franciszek, Encyklika o ochronie środowiska przyrodniczego *Laudato si'*, (18.06.2015), wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.
- Greenspan S.I., Benderly B.L., *Rozwój umysłu. Emocjonalne podstawy inteligencji*, tłum. M. Koraszewska, wyd. Rebis, Poznań 2000.
- Houghton J., *Poszukiwanie Boga. Czy nauka może pomóc?*, tłum. A. Wójcik, wyd. W drodze, Poznań 2000.
- Jan Paweł II, Encyklika *Fides et ratio*, (14.09.1998), w: tegoż, *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, red. S. Małysiak, Wydawnictwo Świętego Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, Kraków 2005, s. 823-920.
- Jan Paweł II, *Niechaj wasze życie będzie hymnem radości*. Przemówienie do uczniów szkół rzymskich i Lacjum, (1.03.1980), w: tegoż, *Nauczanie papieskie III*, 1, 1980, red. Florian Kniolek, wyd. Pallottinum, Poznań-Warszawa 1985, s. 204-206.

- Jan Paweł II, *Prymat wartości duchowych w wychowaniu młodych* 2000, (18.03.1982), w: tegoż, *Nauczanie papieskie* V, 1, 1982, red. F. Kniotek, wyd. Pallottinum, Poznań 1993, s. 387-389.
- Maritain J., *Nauka i mądrość*, tłum. M. Reutt, wyd. Fronda i Apostolicum, Warszawa–Ząbki 2005.
- Papieska Rada Iustitia et Pax. Kompendium Nauki Społecznej Kościoła*, red. K. Ryczan, J. Kupny, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2005.
- Sierotowicz T., *Nauka a wiara – przestrzeń dialogu. Obrazy świata jako przestrzeń dialogu pomiędzy nauką i teologią*, wyd. Biblos, Tarnów 1997.
- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes* (7.12.1965), w: tegoż, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.

